

Státní závěrečná zkouška mgr. z Pedagogicko-psychologického základu (PřF MU)

Zkouška se skládá z těchto částí

1. Školní pedagogika a Obecná a alternativní didaktika - (nejen) opakování z bc. studia).
2. Pedagogická psychologie
3. Speciální pedagogika a školní poradenství

Okruhy otázek ze školní pedagogiky a obecné didaktiky – (nejen) opakování z bc studia:

1. Pedagogika, její vymezení, předmět, cíle a metody. Členění pedagogických disciplín. Školní pedagogika, její obsah a funkce.
2. Pedagogické směry 20. století (pragmatická pedagogika, pozitivistická pedagogika, pedagogika kultury a duchovědná pedagogika, marxistická pedagogika, křesťanská pedagogika).
3. Učitelská profese: specifika, obsah, kompetence, odpovědnosti, další vzdělávání pedagogických pracovníků, kvalifikace učitelů (zákon o pedagogických pracovnících). Kariéra. Mentoring jako kolegiální podpora učitelů + jiné formy kolegiální podpory ve školách. Zátěž učitele, syndrom vyhoření.
4. Škola jako instituce. Funkce školy. Vnitřní řízení a správa školy (management versus leadership, pedagogické vedení), zřizovatelé škol v ČR.
5. Škola jako organizace a komunita. Škola jako učící se organizace/komunita. Kultura školy. Bezpečí a well-being ve škole.
6. Současný vzdělávací systém v ČR (typy škol, struktura, obsahové zaměření). Kurikulum, klíčové kompetence. RVP (pro SŠ) a ŠVP. Alternativní školství v ČR (typy škol, jejich základní charakteristika).
7. Školské zákony a jejich význam. Vzdělávací politika (vymezení a funkce, národní a nadnárodní úroveň vzdělávací politiky, základní dokumenty vzdělávací politiky). Strategické školsko – politické dokumenty – Strategie 2030). Aktuální témata.
8. Evaluace ve vzdělávání. Evaluace kvality vzdělávání, benchmarking, úrovně evaluace, mezinárodní srovnávání (PISA apod.).
9. Podpůrné instituce – MŠMT, ČŠI, Národní pedagogický institut.
10. Didaktika – její předmět a pojetí. Vymezení obecné didaktiky, oborové didaktiky, Psychodidaktika.
11. Výukové cíle, druhy, požadavky, tvorba, způsoby ověřování. Metody výuky a jejich klasifikace, výběr, funkce (Metody slovní, Metody názorně demonstrační, Metody praktické). Bloomova taxonomie.
12. Organizační formy výuky a jejich charakteristika. Alternativní formy výuky. Vyučovací hodina – základní výuková jednotka, struktura, typy.
13. Hodnocení výsledků výuky, zkoušení, hodnocení a klasifikace – funkce, typy, problémy školního hodnocení. Formativní hodnocení. Didaktické testy a jejich tvorba. Práce s chybou.
14. Soustava didaktických principů a prostředků, pojetí, druhy. Učebnice, didaktická technika, informační technologie ve výuce. Konstruktivistická výuka.
15. Příprava učitele na vyučování, projektování výuky, realizace výuky. Výuka v „tandemu“, využívání asistentů pedagoga ve výuce. Portfolia učitelů/studentů.
16. Pedagogická komunikace a interakce. Zásady komunikace ve škole a třídě a její vliv na průběh výuky.

Doporučená literatura

- Bertrand, Y. (1998). *Soudobé teorie vzdělávání*. Praha: Portál.
- Čapek, R. (2015). *Moderní didaktika*. Grada.
- Kalhous, Z., Obst, O. (2002). *Školní didaktika*. Praha: Portál.
- Lazarová, B. et al. (2016). *Podpora učení ve školách*. Dostupné: <https://munispace.muni.cz/library/catalog/book/1562>
- Majcík, M. (2022). *Produktivní práce učitele s žákovskou chybou při komunikaci s celou třídou*. Dostupné: <http://www.pedagogicke.info/2022/09/martin-majcik-produktivni-prace-ucitele.html>
- Mareš, J. & Křivohlavý, J. (1995). *Komunikace ve škole*. Brno: Paido.
- Neumajer, O. et al. (2015). *Učíme se s tabletem – využití mobilních technologií ve vzdělávání*. Praha: Wolters Kluwer.
- Pol, M. (2008). *Škola v proměnách*. Brno: MU.
- Pol, M. et al. (2002). *Hledání pojmu kultura školy*. [Pedag_2002_2_08_Hledání_206_218.pdf](#)
- Pol, M. et al. (2013). *Když se školy učí*. MuniPress
<https://munishop.muni.cz/obchod/knihy/kdyz-se-skoly-uci-00004016130>
- Průcha, J. (2001). *Alternativní školy a inovace ve vzdělávání*. Praha: Portál.
- Průcha, J. (2009). *Moderní pedagogika*. Praha: Portál.
- Sedláček, M. (2011). *Pedagogické vedení školy v pojetí ředitelů základních škol*. Orbis scholae 3, 27-42. <https://www.ceeol.com/search/viewpdf?id=656577>
- Senge, P. (2016). *Pátá disciplína. Teorie a praxe učící se organizace*. Management Press.
- Skalková, J. (2007). *Obecná didaktika*. Praha: Grada Publishing.
- Spurná, M. et al. (2022). *Well-being a kultura školy*. Dostupné <https://clanky.rvp.cz/clanek/23141/WELL-BEING-A-KULTURA-SKOLY.html>
- Šedřová, K., Švaříček, R., & Šalamounová, Z. (2012). *Komunikace ve školní třídě*. Portál.
- Vališová, A., Kasíková, H. et al. (2007). *Pedagogika pro učitele*. Praha: Grada Publishing,
- Zounek, J. (2006). *ICT v životě základních škol*. I. vydání. Praha: Triton,

Zdroje MŠMT:

- Školský zákon, Zákon o pedagogických pracovnících.
- Strategie 2030+ <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategie-2030>
- Tematické zprávy ČŠI <https://www.csicr.cz/cz/cz/DOKUMENTY/Tematicke-zpravy>

Okruhy otázek z pedagogické psychologie, speciální pedagogiky (inkluzivní vzdělávání)

1. Aplikované psychologické disciplíny ve školní praxi. Pedagogická a školní psychologie. Jejich cíle a obsahy.
2. Hlavní psychologické směry. Osobnost a procesy učení a vzdělávání z hlediska behaviorismu, humanistické psychologie a kognitivních směrů. Humanistické a kognitivní směry ovlivňující přístup k žákům (rodičům, kolegům...).
3. Biologická a sociální determinace vývoje osobnosti žáka. Vybrané zákonitosti a teorie vývoje (Vygotskij, Piaget). (opakování z bc. studia).
4. Procesy učení, teorie a druhy učení. Reflektivní – zkušenostní učení (Kolb, Korthagen).
5. Styly učení žáků – možnosti diagnostiky.
6. Intelektové a mimointelektové faktory ovlivňující školní úspěšnost žáka.
7. Motivace - teorie. Motivace žáka, přesvědčenost, prokrastinace, autoregulace. Fenomén flow.
8. Zvládání školní zátěže. Psychosociální stres a žák. Školní psychohygiena. Well-being žáků.
9. Současné pojetí výchovy a psychologie výchovy. Psychologie odměn a trestů. Kladení požadavků.
10. Sociálně psychologické otázky třídy a školy – třída jako malá sociální skupina, sociální klima třídy a školy. Techniky zjišťování klimatu ve třídě, řízení třídy. Zvládání nekázně a autorita učitele. Třídnické hodiny – jejich význam pro klima ve třídě.
11. Možnosti diagnostiky ve škole a její limity. Práce s nadanými žáky.
12. Integrace, inkluze – pojmy, terminologie, legislativa, formy integrace, možnosti vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v současnosti. Podpůrná opatření ve škole. PLPP a IVP.
13. Prevence ve škole. Minimální preventivní program.
14. Pedagogicko-psychologické poradenské služby pro školy – školská poradenská zařízení (SPC, PPP, SVP), školní poradenské pracoviště.
15. Podpora neziskových organizací a dalších institucí školám. Pomoc krizových center (stručný přehled, kam je možné se obrátit s žádostí o pomoc).
16. Speciální pedagogika – pojem, předmět, cíle, interdisciplinární vztahy, klasifikace oboru, terminologie.
17. Specifické poruchy učení a chování – charakteristika, klasifikace, etiologie, diagnostika, reedukace, edukace, pracovní uplatnění, ústavní a ochranná výchova, prevence.
18. Tělesné postižení – charakteristika, klasifikace, etiologie, DMO, LMD, edukace, osobní asistence, pracovní uplatnění.
19. Mentální postižení – charakteristika, klasifikace dle WHO, etiologie, Downův syndrom, demence, edukace, pracovní uplatnění.
20. Narušená komunikační schopnost – charakteristika, klasifikace, etiologie, reedukace, edukace. Alternativní a augmentativní komunikace – charakteristika, jednotlivé systémy.
21. Zrakové postižení – charakteristika, klasifikace, etiologie, edukace, pracovní uplatnění.
22. Sluchové postižení – charakteristika, klasifikace, etiologie, edukace, znakový jazyk, pracovní uplatnění, protetika.
23. Poruchy autistického spektra – charakteristika, etiologie, edukace.
24. Souběžné postižení více vadami – edukace, terapie.

Doporučená literatura

- Bartoňová M., & Vítková, M. (2007). *Strategie ve vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami*. Brno: Paido.
- Čáp, J., & Mareš, J. (2001). *Psychologie pro učitele*. Praha: Portál.
- Felcmanová, L. (2020). *Well-being ve vzdělávání*. Dostupné [SKAV Setkání-lidru A4 listopad 2020 4 final.pdf](#)
- Hrabal, V., & Hrabal, V. (2002). *Diagnostika – Pedagogicko-psychologická diagnostika žáka s úvodem do diagnostické aplikace statistiky*. Praha: Karolinum.
- Knotová, D. et al. (2014). *Školní poradenství*. Praha: Grada.
- Lazarová, B. (2008). *Netradiční role učitele*. Brno: Paido.
- Lechta, V. (ed.) (2010). *Základy inkluzivní pedagogiky*. Praha: Portál.
- Mareš, J. (1998). *Styly učení žáků a studentů*. Praha: Portál.
- Mareš, J. (2013). *Pedagogická psychologie*. Praha: Portál.
- Nehyba, J., Kolář, J., & Hak, M. (2011). Reflexe a její podoba v procesu učení a osobnostně sociálním rozvoji. In T. Janík et al. (Eds.), *Směšený design v pedagogickém výzkumu*. (s. 356–361). Brno: MU. Dostupné z: <http://www.ped.muni.cz/capv2011/sbornikprispevku/nehybakolarhak.pdf>
- Nehyba, J. et al. (2014). *Reflexe v procesu učení. Desetkrát stejně a přece jinak...* MU Brno.
- Slowik, J. (2016). *Speciální pedagogika*. Grada.
- Štech, S., & Zapletalová, J. (2013). *Úvod do školní psychologie*. Praha: Portál.

Webovky:

SKAV

NPI – projekt APIV